

Nefndasvið Alþingis
Atvinnuveganefnd
b/t. nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 13. maí 2015

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um framleiðslu, verðlagningu og sölu á búvörum (292. mál)

Viðskiptaráð þakkar atvinnuveganefnd Alþingis fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreint frumvarp. Með frumvarpinu er lagt til að 3. mgr. 13. gr. og 71. gr. laga nr. 99/1993 um framleiðslu, verðlagningu og sölu á búvörum falli brott. Ákvæði þessi komu inn í lögín árið 2004 og kveða á um undanþágur frá samkeppnislögum er varða samráð, samruna og verðtilfærslu í mjólkuriðnaði.

Virk samkeppni gagnast neytendum best

Viðskiptaráð tekur heilshugar undir þá breytingu sem lögð er til með frumvarpi þessu. Ráðið telur engin haldbær rök fyrir því að heimila undanþágur frá samkeppnislögum þegar kemur að mjólkuriðnaði. Líkt og fram kemur í 1. gr. samkeppnislaga hafa lögín það að markmiði að efla virka samkeppni í viðskiptum og stuðla þannig að hagkvæmri nýtingu framleiðsluþátta þjóðfélagsins. Markmiði þessu skal náð með því að *í fyrsta lagi* vinna gegn óhæfilegum hindrunum og takmörkunum á frelsi í atvinnurekstri, *í öðru lagi* að vinna gegn skaðlegri fákeppni og samkeppnishömlum og *í þriðja lagi* að auðvelda aðgang nýrra samkeppnisaðila að markaðinum.

Viðskiptaráð telur umræddar undanþágur ganga gegn markmiði samkeppnislaga og áhrif þeirra leynd sér ekki. Frá því undanþágurnar tóku gildi árið 2004 hefur Mjólkursamsalan náð því sem næst einokunarstöðu í bæði vinnslu og heildsöludreifingu mjólkurafurða. Hefur Samkeppniseftirlitið gert athugasemdir við hina skaðlegu samþjöppun í mjólkuriðnaði og áhrif búvörlaga á samkeppni á þessum markaði.¹

Þau rök sem helst hafa verið nýtt sem réttlætning á núverandi fyrirkomulagi snúa að ávinningi neytenda af stærðarhagkvæmni við framleiðslu og dreifingu. Það er rétt að draga má úr kostnaði með því að byggja ekki upp mörg fjármagnsfrek dreifikerfi á jafn litlum markaði og hinum íslenska. Þessi röksemd á aftur á móti við um ýmsa aðra markaði héraendis, t.a.m. fjarskiptakerfi, póstdreifingu og almenna flutninga. Með hliðsjón af því væri nærtækara að

---

¹ Sjá álit Samkeppniseftirlitsins nr. 1/2009.

meta ávinning þess að greitt yrði fyrir samnýtingu fyrirtækja á fjármagnsfrekari hluta virðisikeðju þeirra. Við mótun slíks fyrirkomulags er mikilvægt að tryggja að virk samkeppni um viðskiptavini ríki áfram og ekki verði komið í veg fyrir aðgengi nýrra aðila. Að því gefnu að þessi leið yrði farin ætti eitt að ganga yfir alla, fremur en að einn markaður sé tekinn út fyrir sviga líkt og gert er með mjólkuriðnað undir núverandi fyrirkomulagi.

Innflutningstakmarkanir draga enn frekar úr samkeppnisaðhaldi

Hafa ber í huga að takmarkanir eru í gildi á innflutningi mjólkurvara og eru háir tollar lagðir á aðfluttar mjólkurvörur. Þann 7. apríl sl. gaf Viðskiptaráð út skoðun sem fjallaði um nauðsynlegar breytingar á íslenska landbúnaðarkerfinu. Í þeirri skoðun kom m.a. fram að tollvernd, sem nemur allt að 160% álagi á innflutningsverð, sé einna mest á mjólkurafurðum. Fyrirtæki á mjólkurvörumarkaði búa því ekki við alþjóðlegt samkeppnisaðhald líkt og félög í flestum öðrum atvinnugreinum hérlendis.

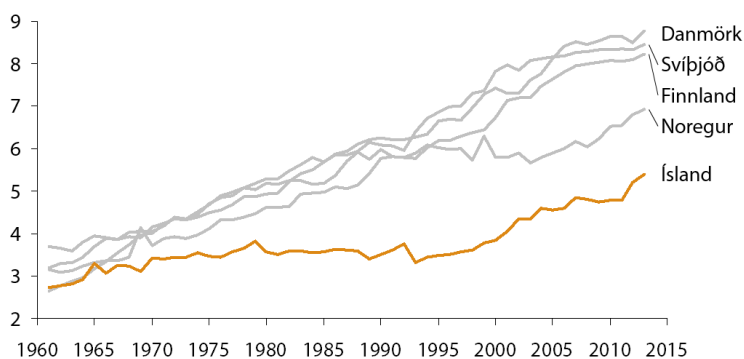
Vísbendingar eru um að skortur á samkeppnisaðhaldi í mjólkuriðnaði hérlendis hafi leitt til sóunar (mynd 1). Framleiðni í mjólkurframleiðslu er um 20% lægri en á öðrum Norðurlöndum og hefur verið svo um langt skeið. Afleiðing þess er hærri framleiðslukostnaður við mjólkurframleiðslu en vera þyrfti og þar með sóun á þjóðhagslegum verðmætum.

Mynd 1

Ísland hefur dregist aftur úr grannríkjum þegar kemur að framleiðni í landbúnaði

Framleiðni í mjólkurframleiðslu

Þúsundir lítra á hverja kú

Heimild: Matvælastofnun Sameinuðu þjóðanna (FAO)

Viðskiptaráð telur mikilvægt að virkri samkeppni verði komið á fót á markaði með mjólkurvörur með afnámi undanþága frá samkeppnislögum og jafnframt með afnámi innflutningstolla. Undir núverandi fyrirkomulagi styður lagaumhverfið við hagsmuni fámenns hóps á kostnað heildarinnar.

Viðskiptaráð leggur til að frumvarpið nái fram að ganga.

Virðingarfyllt,

Marta Guðrún Blöndal
Lögfræðingur Viðskiptaráðs Íslands